

Zo geven we Gouda door!

Een verkenning naar een duurzame toekomst

Gemeente Gouda

Voorwoord wethouder

Samen maken we Gouda klaar voor de toekomst

Gouda is al meer dan duizend jaar een fijne plek om te wonen, te werken en te leven. In 2022 vierden we met elkaar het 750-jarig bestaan als stad. Een stad met een rijke geschiedenis, die zich nog altijd laat zien in de vele prachtige monumentale panden zoals het Stadhuis en de Sint Janskerk. Gouda is ook een sociale stad, waar plek is voor iedereen en we naar elkaar omkijken. De vele bewonersinitiatieven spreken boekdelen.

Om Gouda op een gezonde en veilige manier door te geven aan volgende generaties zullen we de opwarming van de aarde moeten tegengaan en onze stad helpen aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering. Een toekomstbestendige stad, met voldoende groen om hittestress te verminderen en regenbuien op te vangen. Een stad waar het prettig wonen, werken en ontspannen is met schone lucht en een gezonde leefomgeving. Zo'n stad vraagt om een ambitieuze aanpak. Daarom streeft Gouda er naar CO_2-neutraal te zijn in 2040.

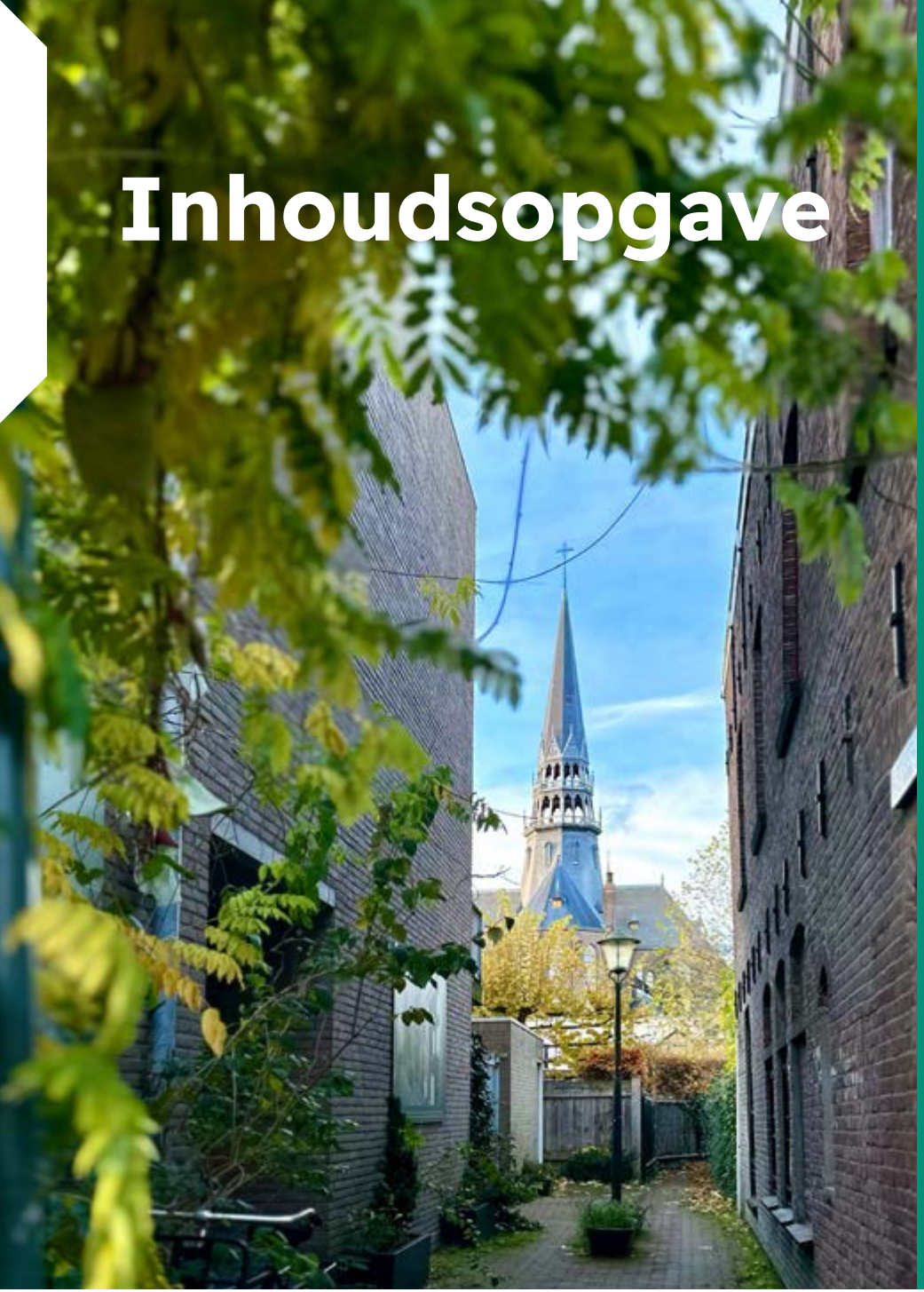
Die ambitie komt met grote uitdagingen. Die gaan we graag aan, maar we doen dat niet alleen. We willen als gemeente samen optrekken met de energiecoöperaties, woningcorporaties, ondernemers en inwoners van de stad. Alleen dan kunnen we die grote sprong voorwaarts maken: we hebben elkaar nodig. En we willen ook dat iedereen die sprong kán maken. Niemand mag tussen wal en schip belanden.

Hoe we die sprong voorwaarts willen nemen en welke route we verkennen richting onze doelen, leest u in dit integrale Duurzaamheidsplan, aangeboden door het college van burgemeester en wethouders.

Die route ligt niet vast. Soms zullen we noodgedwongen een andere weg inslaan, wanneer er een wegversperring opduikt. Op andere momenten ontdekken we ongetwijfeld ook paadjes binnendoor. Dat maakt dit Duurzaamheidsplan tot een ontdekkingsreis. Op weg naar een duurzame stad, klaar voor de toekomst.

Judith Sargentini
College van B&W

Inhoudsopgave

Voorwoord wethouder 2

1 | **Op weg naar Gouda CO_2-neutraal** **4**

2 | **Routekaart naar 2040** **6**

3 | **Risico's op weg naar 2040** **8**

4 | **Onze inzet tot 2026** **10**
Omgevingsvisie Gouda 10
Wonen 11
Vervoer 12
Lokale ondernemingen 13
Gemeentelijke organisatie 14

5 | **Koers naar het einddoel 2026–2040** **17**
Wonen 17
Vervoer 19
Lokale ondernemingen 20
Gemeentelijke organisatie 21

6 | **Zo houden we de vinger aan de pols** **23**

7 | **Bijlagen** **26**
Bijlage I - Een groene stad 26
Bijlage II - Factsheet CE Delft 'Wat is CO2-neutraal?' 28
Bijlage III - Financiële paragraaf 30

1 |

Op weg naar Gouda CO_2-neutraal

Het klimaat verandert. We zien de gevolgen hiervan wereldwijd steeds vaker. Ook in Nederland kennen we inmiddels langere periodes van hitte en droogte én zwaardere regenbuien. Hier moeten we ons niet alleen op voorbereiden, we moeten ook onze verantwoordelijkheid nemen en ons aandeel leveren om klimaatverandering tegen te gaan.

Om bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelen, nemen we als gemeente graag de sprong voorwaarts: wij willen in 2040 CO_2-neutraal[1] zijn. Een stevige ambitie, die vraagt om een integrale blik: zo geven we Gouda door.

Duurzaamheidsplan geeft richting aan toekomstige stappen

In dit Duurzaamheidsplan benoemen we onze huidige inzet op de thema's wonen, vervoer, lokale ondernemingen en de gemeentelijke organisatie. Naast eerder vastgesteld beleid en acties die al zijn ingezet, benoemen we ook mogelijke extra maatregelen: zowel de stappen die we op een later moment kunnen nemen als de mogelijkheden waar we verder onderzoek naar willen doen.

Alle huidige inzet gericht op CO_2-reductie gebundeld

Zo hebben we het duurzaamheidsbeleid voor de komende jaren gebundeld in één overzichtelijk document, geven we de gewenste focus voor de komende bestuursperiode(n) weer en maken we het gericht sturen op verdere CO_2-reductie mogelijk.

We hebben ons beleid doorgerekend

Met het oog op onze klimaatambities hebben we als gemeente allereerst ons eigen beleid kritisch onder de loep genomen. Zo hebben we in 2023 onderzoeksbureau CE Delft gevraagd om het op dat moment vastgestelde beleid door te rekenen op CO_2-impact[2]. Zij hebben hierop de effecten van de Transitievisie Warmte, het Gouds Isolatieprogramma en het Verkeerscirculatieplan op de totale uitstoot van de stad berekend en geconstateerd, dat we met de volledige uitvoering van deze programma's vóór 2040 uitkomen op een reductie van 77% (t.o.v. 1990). Met het vastgestelde beleid zijn we er aldus nog niet. Er is meer nodig.

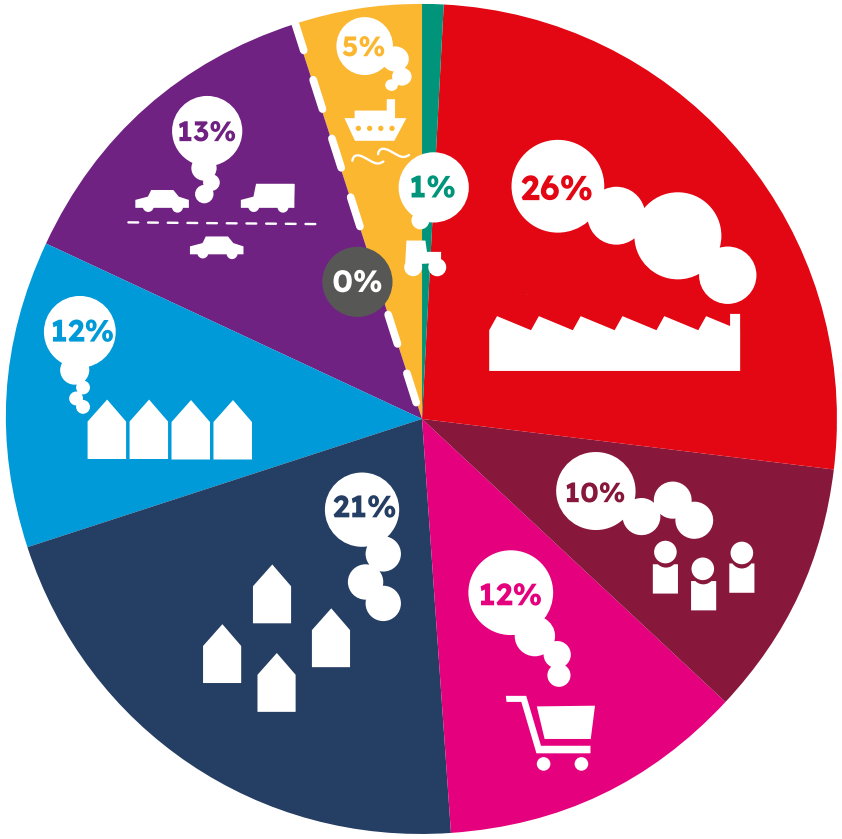
1 Definitie EU: "an economy with net-zero greenhouse gas emissions"; Rapport CE Delft: CO_2-emissies en emissies van overige broeikasgassen, uitgedrukt in CO_2-equivalenten: CO_2-eq. Bij beide gaat het hier om emissies gerelateerd aan energiegebruik en directe emissies naar de lucht. Overige broeikasgassen, zoals lachgas (N_2O), methaan (CH_4), en fluorhoudende gassen (F-gassen), worden omgerekend naar CO_2-equivalenten met de zogenoemde Global Warming Potentials (GWP). Zie voor een uitgebreidere toelichting de Factsheet CE Delft 'Wat is CO_2-neutraal' in de bijlage.

2 CE Delft, 2023: "CO_2 -effecten van het Goudse klimaatbeleid".

Ontwikkeling uitstoot broeikasgassen Gouda, uitgedrukt in CO_2-equivalenten (cijfers 2023):

224.300 ton

Meest recente uitstootcijfer van de totale CO_2-uitstoot in Gouda.

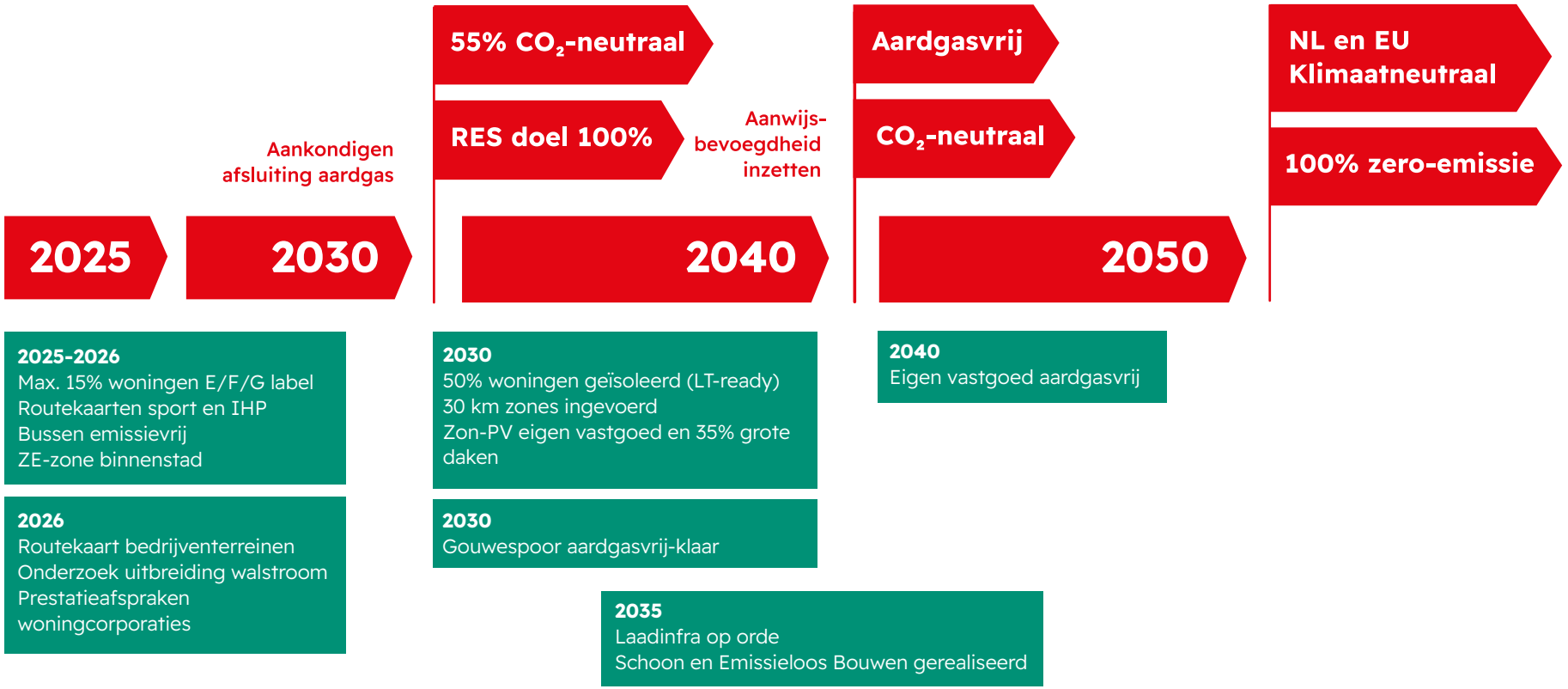
Uitstoot in Gouda per sector o.b.v. actuele cijfers tijdens doorrekening CE Delft, 2023 (in kton CO_2):

- 0% Snelwegen
- 1% Landbouw
- 5% Overige mobiliteit
- 10% Publieke dienstverlening
- 12% Commerciële dienstverlening
- 12% Huurwoningen
- 13% Wegverkeer
- 21% Koopwoningen
- 26% Industrie

2 |

Routekaart naar 2040

De routekaart toont de belangrijkste mijlpalen, die nodig zijn om onze doelstellingen voor 2040 te halen:

Met de huidige planning en financiering zullen we niet álle mijlpalen tijdig bereiken. Dit kan alleen met aanvullende plannen en investeringen:

Om 2040 te halen is het volgende nodig:

- **Uitbreiding van de wijkaanpak isoleren en besparen.** In iedere buurt samen met de bewoners aan de slag om tot goed geïsoleerde woningen te komen.
- **Uitbreiding van zero-emissie zones** naar andere delen van de stad en de inzet van **zero-emissie voor meer voertuigen**, zoals auto's, bromfietsen en scooters.
- **Verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed** volgens de oorspronkelijke planning van de "Routekaart gemeentelijk vastgoed Gouda aardgasvrij en CO_2-neutraal 2040".
- **Verduurzaming van onze werken openbare ruimte.** Met extra investeringen in het duurzaam uitvoeren van ons werk in de openbare ruimte kunnen wij de CO_2-uitstoot stapsgewijs naar nul brengen.
- **Verduurzaming van bedrijventerreinen.** Samen met de Goudse ondernemers(-verenigingen) aan de slag met een integrale, stapsgewijze aanpak.

3 |

Risico’s op weg naar 2040

Verduurzamen gaat niet vanzelf. Ook moeten we ons als gemeente, hoeveel we ook doen, ervan bewust blijven dat onze invloed beperkt is. Wij kunnen stimuleren, aanjagen en enthousiasmeren, maar het tempo wordt grotendeels bepaald door autonome ontwikkelingen. Zo zijn er verschillende risico’s te benoemen op weg naar 2040.

PBL: Klimaatdoel 2030 raakt uit zicht; extra beleid met snel effect nodig.
ROB: Gemeenten miljarden meer kwijt aan energie en klimaat; Uitvoeringskosten voor lokaal klimaat- en energiebeleid liggen bijna 40 procent hoger dan eerder werd geraamd.

3.1 De noodzaak van meer investeringen

De weg naar een CO_2-neutraal Gouda in 2040 vraagt om forse investeringen en inspanningen. Niet alleen van ons, maar van iedereen: inwoners, ondernemers en lokale organisaties. Hun inzet is bovendien afhankelijk van de juiste randvoorwaarden. Zo zijn voldoende rijksmiddelen voor de uitvoering van klimaatbeleid essentieel. Subsidies vanuit de overheid stellen derde partijen in staat om meer aan duurzaamheid te gaan werken. Dit geldt voor inwoners, ondernemers, maar bijvoorbeeld ook voor schoolbesturen en sportverenigingen.

Zouden deze subsidies wegvallen of aangepast worden door gewijzigd overheidsbeleid, zal dit uiteindelijk een negatief effect hebben op de mate waarin duurzaamheid tot uitvoering wordt gebracht. Dit is onlangs ook gesignaleerd door het Planbureau voor de Leefomgeving PBL[3].

Ook de investeringen die wij als gemeente willen doen zijn grotendeels afhankelijk van inkomsten vanuit het Rijk. Gemeenten krijgen hun geld van de nationale overheid om hun taken te kunnen doen. De laatste jaren zijn er echter steeds meer taken naar gemeenten gegaan, zonder dat er voldoende middelen beschikbaar gesteld worden om alle taken te kunnen (blijven) uitvoeren. Daarbij is alleen al voor de uitvoering van klimaatbeleid 40% méér nodig dan aanvankelijk gedacht[4]. Als gemeente zullen we keuzes moeten maken.

In de Financiële paragraaf (zie bijlage) hebben we voor onze gemeente de huidige investeringen in klimaatbeleid weergegeven. Ook staat per onderwerp vermeld welke bedragen we minimaal aanvullend nodig hebben willen we onze doelen halen.

3 Planbureau voor de Leefomgeving, 2024: “Klimaat- en Energieverkenning 2024”
4 Raad voor Openbaar Bestuur, 2024: “Koersen op klimaatneutraal”

3.2 Netcongestie hindert de infrastructurele ontwikkeling

We spreken over netcongestie wanneer het stroomnet zijn volledige capaciteit heeft bereikt en niet méér stroom kan verwerken. Hierbij gaat het om grote elektriciteitsaansluitingen, niet om individuele woningen. De impact van netcongestie is echter onmiskenbaar. Bijvoorbeeld wanneer grote bedrijven(-terreinen) van gas op elektriciteit willen overstappen, of wanneer er een groot laadplein voor elektrische voertuigen moet worden aangelegd: dit is op dit moment namelijk niet mogelijk. Zo verhindert netcongestie dat we de infrastructuur, die nodig is om geheel van fossiele brandstoffen over te kunnen stappen op schone elektriciteit, op tijd kunnen realiseren. De meest recente prognose van TenneT is dat de huidige netcongestie tussen 2032 en 2035 opgelost zal zijn.

3.3 We hebben behoefte aan capaciteit

De overgang naar een aardgasvrije woningvoorraad gaat niet vanzelf. Zo hebben we voldoende capaciteit nodig om de warmtetransitie te kunnen uitvoeren. Door in elke wijk een projectleider aan te stellen, kunnen we samen met de bewoners én in samenwerking met ondernemers en bedrijven effectieve stappen zetten. De gemeente heeft hiervoor niet alle benodigde capaciteit. En het werk zelf moet worden gedaan door goed opgeleide vakmensen, die woningen en bedrijven kunnen verduurzamen. Juist deze vakmensen zijn momenteel schaars.

3.4 De klimaatwet richt zich op 2050

De nationale en internationale klimaatdoelen richten zich op 2050. De maatregelen die in dit kader genomen worden, ondersteunen ons in onze doelen. We zien in de praktijk dat landelijke en Europese wetgeving grotendeels het tempo bepalen, waarop Goudse ondernemers verduurzamen. Dit geldt met name voor de industriële bedrijven, maar ook voor de sector commerciële dienstverlening én voor eigen infrastructurele projecten, waarin we te maken hebben met marktpartijen. Duidelijke kaders voor vergunningen en standaardisering helpen ons hierbij: ze scheppen duidelijkheid en creëren een gelijk speelveld aan marktpartijen. Aanscherpingen van rijksbeleid of EU-wetgeving komen onze ambities ten goede: wanneer toepassingen met het oog op duurzaamheid niet meer mogen, zullen hier alternatieven voor in de plaats komen. Schone(re) alternatieven, in dit geval. Zo maken aanscherpingen van de klimaatdoelen vanuit de EU of het kabinet het bereiken van onze doelen eenvoudiger: we werken dan immers allemaal met de blik dezelfde kant op.

Door in elke wijk een projectleider aan te stellen, kunnen we samen met de bewoners én in samenwerking met ondernemers en bedrijven effectieve stappen zetten.

4 |

Onze inzet tot 2026

We bouwen voort op de Omgevingsvisie
In de Omgevingsvisie van de gemeente zijn vijf Goudse Opgaven geformuleerd die Gouda als toekomstbestendige stad borgen. De acties die we in dit Duurzaamheidsplan benoemen, komen mede voort uit bredere keuzes die in de Omgevingsvisie zijn gemaakt: Gouda als historische, sociale en groene stad zijn fundamentele waarden die we op duurzame wijze mee de toekomst in willen nemen.

Omgevingsvisie Gouda

Hoofdopgave 1:
Historische stad doorgeven aan volgende generaties

Hoofdopgave 2:
Gouda duurzaam ontwikkelen

Hoofdopgave 3:
Prettig woon- en leefklimaat voor iedereen

Hoofdopgave 4:
Gezonde mensen door een gezonde en veilige leefomgeving

Hoofdopgave 5:
Gouda heeft een blijvend sterke economie en regionale positie

Onze huidige inzet en duurzaamheidsbeleid staan hieronder toegelicht. We richten ons hierbij op de thema's wonen, vervoer, lokale ondernemingen en de gemeentelijke organisatie. Zo brengen we onze duurzaamheidsmaatregelen samen, die onderdeel zijn van diverse programma's en beleidsgebieden.

Wonen

Onze inzet:

- Een aantal jaar na vaststelling van de Transitievisie warmte (TVW) in 2021 is een evaluatie van de TVW uitgevoerd. Naar aanleiding van deze evaluatie ontwikkelen we nu een strategie met een aangescherpte focus. Om tempo te maken bij het aardgasvrij maken van de stad, zetten we in op een koers waarbij woningen en gebouwen via individuele maatregelen of via klein-collectieve maatregelen overgaan naar alternatieve vormen van verwarmen. De eerste stap hiervoor is isoleren en besparen. De stad wordt hierbij betrokken. Deze nieuwe strategie, die naar verwachting in 2025 gereed is, is gericht op het sneller bereiken van resultaten op het gebied van CO_2-reductie.
- Onze aanpak voor het aardgasvrij maken van de stad start met isoleren en besparen. Het Gouds Isolatieprogramma is in 2023 van start gegaan. Met als doel in 2030 18.000 isolatiemaatregelen te hebben gerealiseerd, zodat de woningvoorraad beter is voorbereid op de overstap naar aardgasvrij verwarmen.
- We bieden ondersteuning aan eigenaren van koopwoningen met "slechte isolatie" (energielabel D, E, F, G) door middel van subsidie, collectieve inkoopacties en ontzorging van advies tot en met uitvoering. Voor de VvE's (Verenigingen van Eigenaars), die ruim 20% van de bestaande woningvoorraad vormen, wordt een apart ondersteuningstraject ontwikkeld.
- We bieden bewoners meerjarige ontzorging en ondersteuning door hen te helpen bij het nemen van isolatiemaatregelen. Eigenaar-bewoners van grondgebonden woningen ontvangen technisch advies over mogelijke maatregelen en worden tevens geholpen door het aanbieden van maatregelen via inkoopacties en het uit handen nemen van de uitvoering van die maatregelen inclusief nazorg. Ook bij de financiering worden eigenaar-bewoners geholpen, onder meer door het aanbieden van gemeentelijke subsidie, maar ook in de vorm van hulp bij aanvragen van landelijke subsidie en leningen.
- Met de inzet van energieklussers, het aanbieden van kleine maatregelen en een witgoedactie pakken we energiearmoede aan. Via de witgoedactie kunnen ruim 750 huishoudens met kans op energiearmoede gebruikmaken van een waardebon van € 600 voor energiezuinige witgoedapparatuur.
- We hebben het Duurzaamheidsfonds Gouda opgericht om verenigingen, stichtingen, ondernemers, kerkgenootschappen, kleine VvE's en energiecoöperaties te helpen bij de financiering van verduurzamingsmaatregelen. In 2023 en 2024 is via dit fonds voor circa € 340.000 aan leningen verstrekt.
- Er zijn verschillende bewonersinitiatieven die meedenken en meehelpen bij de actieve verduurzaming van panden, complexen en zelfs hele wijken. Deze initiatieven richten zich op ruim 20% van de bestaande Goudse woningvoorraad. De gemeente biedt ondersteuning aan deze bewonersinitiatieven. Zij kunnen bijvoorbeeld subsidie ontvangen via de Subsidie Samen naar een Duurzame Omgeving gekregen. Sinds 2023 hebben circa twintig initiatieven deze subsidie ontvangen. Zij zijn sindsdien actief bezig

met de verduurzaming van hun pand, complex of wijk.

- De gemeente geeft voorlichting en stimuleert de bewustwording van de energietransitie. Onder de noemer “Dit doen wij, wat doe jij?”, wordt doorlopend campagne gevoerd voor verduurzaming. Dit uit zich in advertenties en reclameborden, maar ook in de vorm van de jaarlijkse duurzame markt in de Sint-Janskerk, waar elk jaar 1.200 bezoekers worden ontvangen. Ook de inzet van energiecoaches en een mobiel loket dragen bij aan de bewustwording: zo hebben in de periode 2022–2024 ruim 1.000 huishoudens een energieadvies ontvangen van een energiecoach.
- We werken samen met scholen om bewustwording te creëren onder scholieren, zoals de Kinderklimaattop en het project Duurzame Stad.
- De Regeling Erfgoed en Duurzaamheid, gericht op de verduurzaming van monumentale panden, is inmiddels geëvalueerd. De gemeente werkt aan een versoepeling van de regeling en betere voorlichting aan eigenaren van monumenten en andere woningen in beschermd stadsgezicht. Op die manier wordt verduurzaming voor hen beter uitvoerbaar.
- We stellen een bodemenergieplan op om effectief afspraken te kunnen maken over het benutten van de ondergrond voor warmteoplossingen.
- We maken een Soortenmanagementplan om grootschalige gevel- en dakisolatie te vereenvoudigen.
- In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we ook in op duurzaamheid:
  - De corporaties maken hun aanpak van woningen en/of complexen met een energielabel E, F of G inzichtelijk.
  - De corporaties verkopen (in principe) geen woningen met een energielabel E, F of G, om te voorkomen dat mensen met een kleine beurs worden opgezadeld met een grote verduurzamingsopgave, die zij niet of nauwelijks zelf kunnen bekostigen.
  - In de Burgen- en Lustenbuurt zijn wij samen met de corporaties inmiddels van start met de volgende aanpak uit de prestatieafspraken: het realiseren van hernieuwbare energie op daken, energiezuinige verlichting in algemene ruimten, isolatie van de woning en de uitfasering van gas om te koken.
  - De corporaties werken samen met de gemeente om de beschikbare rijksmiddelen zo efficiënt mogelijk in te zetten ter ondersteuning van de huurders. Ook wordt gezamenlijk gezocht naar passende toepassingen van duurzame mobiliteit bij nieuwe complexen. Ook lagere parkeernormen maken hier deel van uit.

Vervoer

Onze inzet:

- Met het Verkeerscirculatieplan (VCP) zetten we onder meer in op het vergroten van het aandeel duurzame mobiliteit. In dit plan komen het verminderen van doorgaand verkeer, het anticiperen op het ‘nieuwe 30’ als norm binnen de bebouwde kom, en het vergroten van het aandeel lopen en fietsen door aantrekkelijke loop- en fietsroutes te creëren aan bod. Ook het realiseren van mobiliteitshubs, zodat de overstap naar deelmobiliteit eenvoudiger wordt, maakt deel uit van het VCP.
- Met invoering van ZES, Zero Emissie Stadslogistiek, weren we stapsgewijs vervuilende vrachtwagens en bestelauto’s uit het centrum. Met een flankerend pakket aan maatregelen, realiseren we bovendien duurzamer maar ook slimmere (lees: minder) transportbewegingen.

Om slimme bevoorrading te borgen stellen we met diverse betrokken partijen een convenant op.

- We voeren gereguleerd parkeren in vanuit de binnenstad naar de omliggende wijken. Dit zorgt voor minder vervoersbewegingen in de stad. Ook zorgt het terugbrengen van het aantal parkeerplekken voor meer ruimte; voor meer groen en schone alternatieven zoals deelvervoer.
- Samen met de regio zetten we in op een werkgeversaanpak. Hierbij worden werkgevers actief ondersteund in het verduurzamen van hun mobiliteitsbeleid. Zo leggen we de focus op schoon woon-werkverkeer om grote effecten te sorteren.
- Ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie stimuleren we duurzaam woon-werkverkeer. Wij monitoren de wijze van vervoer van medewerkers naar het Huis van de Stad. Zo voldoen we aan de wettelijke monitoringsplicht en verkrijgen we het nodige inzicht om effectieve sturing op verdere verduurzaming van woon-werkverkeer mogelijk te maken.
- Het wagenpark van de gemeente is inmiddels volledig elektrisch. Afvalverwerker Cyclus is het eigen wagenpark aan het verduurzamen en wij bieden hierbij de nodige ondersteuning. Inmiddels zijn de kleine wijkreinigers al elektrisch en zijn elektrische vuilniswagens aangekocht.
- Gemeente Gouda draagt bij aan het regio-initiatief van “zuidhollandbereikbaar.nl”. Hierbij kunnen weggebruikers meedoen met ‘challenges’ en daarmee punten scoren en sparen voor het mijden van bepaalde wegvakken en/of (spits-)uren met de auto.
- Ook in Gouda zelf stimuleren we inwoners en mensen die in Gouda werken met gedragscampagnes tot schone alternatieven, bijvoorbeeld met de organisatie van fietschallenges voor bedrijven om fietsen te promoten. In het Verkeerscirculatieplan zijn meerdere gedragscampagnes opgenomen.
- Het Actieplan Deelvervoer biedt concrete handvatten om deelvervoer in Gouda te stimuleren. Deelvervoer is een belangrijke schakel in de oplossingen voor de uitdagingen waar Gouda voor staat. Deelvervoer is daarin geen doel op zich, maar een middel om doelen op het gebied van onder andere duurzaamheid te behalen.
- Met de opening van de grote overdekte fietsenstalling in de binnenstad stimuleren we het fietsverkeer verder.
- Wij voeren lobby voor de realisatie van station Gouda-Zuidplas, een duurzaam alternatief voor wegverkeer. We zijn als gemeente hierbij afhankelijk van de rijksoverheid.
- Gemeente Gouda is deelnemer van het Schone Lucht Akkoord, waar inzet op schoon vervoer een belangrijk onderdeel van is. Het Schone Lucht Akkoord biedt ondersteuning, kennis en een beschikbaar netwerk om schoon vervoer te stimuleren.

Lokale ondernemingen

Onze inzet:

- We ondersteunen het traject van het scholen-cluster Driestar, Driestar Educatief, Yuverta en het Groene Hart Ziekenhuis om tot een duurzame warmteoplossing te komen. Deze is gebaseerd op de onderlinge uitwisseling van energie. Inmiddels is door alle partijen een intentieverklaring getekend en worden de concrete mogelijkheden verder onderzocht.
- We ondersteunen en werken samen met het Servicepunt Energietransitie Bedrijven, het SEB Midden-Holland. Zij begeleiden bedrijven bij de verduurzaming van zowel het dak als het pand. In de komende jaren focussen we in dit kader in het bijzonder op de realisatie van de Regionale

Energietransitie Strategie-ambities om meer zonnepanelen op bedrijfsdaken te plaatsen. Ook brengen we kansen voor samenwerking op het gebied van energie in kaart. Zo adviseert het SEB Midden-Holland bedrijven over onder meer de voordelen van gezamenlijke energiecontracten en het oprichten van energiehubs om energie slim te gebruiken.

- We ondersteunen en werken samen met Duurzaamheidsplatform Gouda DPG, dat zich inzet voor verdere verduurzaming van Goudse bedrijven. Met de financiële ondersteuning kan DPG zich gerichter inzetten op onder andere de verduurzaming van bedrijventerreinen.
- We werken samen met ondernemers om de bedrijventerreinen in Gouda klimaatbestendig in te richten. Samen met het SEB Midden-Holland ondersteunen we hen bijvoorbeeld bij het aanvragen van collectieve subsidies voor verduurzaming.
- Met de Economische Agenda hebben wij afspraken gemaakt over verduurzaming in samenwerking met Gouda Onderneemt en DPG. Er zijn onder meer afspraken gemaakt over de realisatie van het aardgasvrij klaar maken van bedrijventerrein Gouwespoor in 2030 en benutting van bedrijfsdaken voor zonnepanelen.
- In samenspraak met de omgevingsdienst ODMH hebben we een handhavingsstrategie opgesteld om wettelijke maatregelen, zoals de energiebesparingsplicht en de label C-verplichting voor kantoren, te handhaven. De afgelopen jaren hebben beide maatregelen een aantoonbaar positief effect op de verduurzaming van kantoorpanden gehad. Met de handhavingsstrategie borgen we deze ontwikkeling.
- We stimuleren de beperking van elektragebruik bij horeca. Dit doen we via het horecaconvenant: we subsidiëren ondernemers die hun elektrische heaters uitfaseren en omruilen voor elektrische kussens of dekens.
- Ter verdere stimulering van verduurzaming hebben we subsidies beschikbaar gesteld, zoals de Subsidie Groene Daken en de Subsidie Samen naar een Duurzame Omgeving. Daarnaast is het Duurzaamheidsfonds ook beschikbaar voor mkb-bedrijven. Als pilot kunnen ondernemersverenigingen een bijdrage krijgen om de parkmanager op hun bedrijventerrein voor extra uren in te huren. Deze kan vervolgens met hen aan de slag om verduurzamingsambities, die gezamenlijk gerealiseerd kunnen worden, op te pakken. Dit kan het onderzoeken van de mogelijkheden van een energiehub zijn, waarbij bedrijven gezamenlijk stroom opwekken en van elkaar gebruiken, of een plan maken om met elkaar het terrein vergroenen.
- Evenementen die subsidie ontvangen van de gemeente dienen zich te houden aan het Handboek Richtlijn voor Evenementen. Hier zijn verschillende duurzaamheidsaspecten in opgenomen zoals afvalvermindering, energie, transport, publieksvervoer en “food”. Ook onderzoeken we jaarlijks samen met de ijsbaan de mogelijkheden om verder te verduurzamen.
- De gemeente Gouda levert een bijdrage aan het Groene Hart Circulair-actieplan, het platform van en voor ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden. Dit actieplan wil de transitie naar een meer duurzame circulaire economie bevorderen.

Gemeentelijke organisatie

Onze inzet:

- We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed. De Routekaart CO_2-neutraal gemeentelijk vastgoed is in het voorjaar

van 2024 vastgesteld. Hierin is een tijdspad geschetst naar het moment waarop alle energie, die de gebouwen verbruiken, afkomstig is van duurzame, aardgasvrije bronnen.

- We hebben een start gemaakt met de uitvoering van de wettelijk verplichte verduurzamingsmaatregelen, ook wel bekend als de EML-maatregelen, en het verslimmen van de energiemeters binnen het gemeentelijk vastgoed, die op dit moment nog niet slim zijn.
- We voeren een pilotproject uit, dat het CO_2-neutraal en aardgasvrij maken van één gebouw binnen het gemeentelijk vastgoed tot onderwerp heeft.
- Conform het Integraal Huisvestingsplan (IHP) worden schoolgebouwen binnen de gemeente duurzaam gerenoveerd. Goed voorbeeld is de recente gezamenlijke nieuwbouw van een basisschool, speciaal onderwijs en kinderopvang onder één duurzaam groen dak.
- In samenwerking met Sport.Gouda en S.V.Donk hebben we het eerste voetbalveld ter wereld gerealiseerd, waar onder het kunstgras een warmtewinningstechniek is ingericht. In combinatie met een warmtepomp en een bodembron wordt het clubhuis op deze manier duurzaam verwarmd.
- We kopen steeds duurzamer in. We stellen een Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) op, waarin we maatregelen uitwerken om CO_2-impact en circulariteit mee te wegen in het eigen inkoopbeleid. Deze maatregelen hebben invloed op het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte en bij het gemeentelijke vastgoed. We verwachten dit Actieplan MVOI halverwege dit jaar op te leveren.
- Met het in juli 2024 getekende convenant Schoon en Emissieloos Bouwen worden uitstoot-eisen gesteld aan machines, die worden gebruikt bij werk in de openbare ruimte en bij gemeentelijk vastgoed. Deze eisen worden door de tijd heen strenger, van laag-emissie nu tot uiteindelijk zero-emissie in 2035.
- Gouda is al jaren deelnemer van de betonketen van BouwCirculair en stelt duurzaamheidseisen aan het beton dat in de eigen werkzaamheden toegepast wordt en het beton dat vrijkomt. Bij projecten in de openbare ruimte berekenen we de CO_2-uitstoot en de hoeveelheid toegepast secondair materiaal en toetsen we deze aan de eisen van het betonconvenant.
- We starten in 2025 met het onderzoek naar de mogelijkheden van het gebruik van asfalt dat op lagere temperaturen geproduceerd wordt. Hierdoor kan tijdens de productie van het asfalt veel CO_2-uitstoot bespaard worden.
- Om te kunnen sturen op onze eigen CO_2-uitstoot als gemeentelijke organisatie monitoren we deze al geruime tijd. De huidige uitstoot hebben we de afgelopen jaren gecompenseerd door te investeren in klimaatprojecten in binnen- en buitenland. We onderzoeken momenteel compensatiemogelijkheden binnen onze eigen stad.
- We zetten de stapsgewijze verduurzaming van de catering in het Huis van de Stad van de afgelopen jaren voort. Zo is de CO_2-impact de afgelopen jaren gemonitord, is inmiddels een steeds groter deel van het menu plantaardig en wordt waar mogelijk lokaal ingekocht.
- De ICT-omgevingen richten wij zo duurzaam mogelijk in en gaan over op zogeheten ‘virtualisatie’. Dit betekent dat we minder fysieke servers in gebruik hebben, hetgeen onze energiebehoefte vermindert. Zo hebben we de beweging naar geheel werken in de cloud ingezet. Dit is de meest energiebesparende manier van werken.
- We actualiseren onze handreiking duurzaam bouwen en scherpen deze aan. Deze

handreiking zetten we in om derde partijen te adviseren en stimuleren in het maken van duurzame afwegingen bij bouwprojecten.

Goed voorbeeld van duurzame renovatie is de nieuwbouw in 2025 van een basisschool, speciaal onderwijs en kinderopvang onder één duurzaam groen dak.

5 |

Koers naar het einddoel 2026–2040

Met bovenstaand beleid zetten we de juiste stappen. Maar zijn we er nog niet. Hieronder geven wij de denkrichting en mogelijke maatregelen weer voor de komende jaren. Hiermee maken we de focus richting 2040 inzichtelijk. Stapsgewijs gaan we hiermee aan de slag.

Wonen

Iedereen wil fijn wonen. Het is daarom belangrijk dat iedere inwoner van Gouda in 2040 een goed geïsoleerd huis heeft, dat op een duurzame manier wordt verwarmd. Een goed geïsoleerd huis is immers een comfortabel huis. Bovendien zijn de energiekosten lager wanneer een huis zó geïsoleerd is, dat er duurzaam verwarmd kan worden. Door in te zetten op deze warmtetransitie zorgen we voor betere en fijnere woningen en betaalbaardere energierekeningen. Onze uitgangspunten bij de warmtetransitie in Gouda zijn:

- We doen het samen (en sluiten zoveel mogelijk aan op natuurlijke momenten)
- In de warmtetransitie moet iedereen mee kunnen (met nadrukkelijk aandacht voor woonlastenneutraliteit)
- De warmtetransitie leidt tot significante vermindering van de CO_2-uitstoot
- We hebben uitdrukkelijke aandacht voor het feit dat de warmtetransitie zowel een technisch als een sociaal proces is.

Onze focus:

- We richten ons steeds meer op het verder ondersteunen van inwoners voor wie de verduurzamingsopgave te groot is om op

Iedere Gouwenaar en iedere Goudse ondernemer moet mee kunnen in de veranderingen. We willen hen de financiële ondersteuning, praktische hulp, kennisdeling en advies bieden wanneer zij die nodig hebben.

eigen kracht aan te pakken. Hierbij valt te denken aan acties zoals de witgoedactie en de toepassing van kleine maatregelen aan de woning.

- We stellen wijkuitvoeringsplannen op. Hiermee geven we de bewoners van elke wijk inzicht in hun mogelijkheden om tot een schoon alternatief voor verwarmen te kunnen komen.
- We willen duidelijkheid bieden over het moment dat gasaansluitingen niet langer ondersteund worden. In dit kader onderzoeken we de mogelijkheden van de zogeheten ‘aanwijsbevoegdheid’. Om in 2040 aardgasvrij te zijn, zou deze bevoegdheid uiterlijk in 2032 moeten worden ingezet. Onze bevindingen moeten uitwijzen of en op welke manier dat gebeurt. In het Warmteprogramma (zie volgende punt) brengen we die duidelijkheid.
- Conform onze wettelijke verplichting stellen we een Warmteprogramma op. In dit programma, dat we uiterlijk 31 december 2026 opleveren, beschrijven we welke buurten en wijken wanneer en op welke wijze van het aardgas af gaan.
- Het Gouds Isolatieprogramma loopt door en borgt dat we tot 2040 woningen voldoende isoleren. Volgens dit programma is in 2030 is 50% van de woningen aardgasvrij-klaar geïsoleerd.
- Met de herziene Regeling Erfgoed en Duurzaamheid wordt verduurzaming van monumentale panden beter uitvoerbaar. Er wordt meer mogelijk wat betreft isolatie en plaatsing van zonnepanelen. We gaan de mogelijkheden van een financiële stimulans ter tegemoetkoming van grote kosten voor de verduurzaming van monumenten onderzoeken.
- We gaan in gesprek met de woningcorporaties om tot een duidelijk tijdspad inzake de verdere verduurzamingsopgave te komen. Dit is onderdeel van de prestatie-afspraken:
  - Uiterlijk in 2028 zijn er geen corporatie-woningen meer van slechte kwaliteit.
  - Uit Nationale Prestatieafspraken volgt, dat de woningcorporaties woningen met een energielabel E, F of G vóór 2027 en uiterlijk in 2028 uitgefaseerd hebben (met uitzondering van onder andere sloop en monumenten). De corporaties maken hiertoe hun aanpak voor woningen en/of complexen met een energielabel E, F of G inzichtelijk.
  - De corporaties zorgen voor een beter zicht op hun aanpak richting een CO_2-neutrale woningvoorraad.
  - De corporaties zetten ook de komende periode in op isolatie en het uitfaseren van kookgas.
  - Ook het benutten van daken voor zon-pv maakt onderdeel uit van het gesprek.
- We maken een Plan van Aanpak om VvE’s te ondersteunen.
- Gouda heeft het Warmtebod ondertekend. Hiermee steunt Gouda het ontwikkelen van betere voorwaarden vanuit het Rijk voor de aanleg van warmtenetten in heel Nederland. We doen dit met het oog op de toekomst, waarin warmtenetten mogelijk ook voor Gouda een goed alternatief zijn.

Vervoer

Gouda is een 15-minutenstad, een stad waarin bewoners binnen een kwartier wandelen of fietsen alle essentiële voorzieningen bereiken. De focus ligt op de verduurzaming van de manier waarop we ons vervoeren. Hierbij gaan we uit van het STOMP principe: we Stappen (wandelen), Trappen (fietsen), OV (openbaar vervoer), MaaS (Mobility As A Service), en eindigen met de P van privé auto.

Zo komen we tot een binnenstad die autoluw is en waar veel meer gebruik gemaakt wordt van vervoer over water, deelvervoer en een uitstekend vraaggericht OV-systeem. Particulier autobezit is in de toekomst minder vanzelfsprekend. Op diverse locaties aan de rand van de stad vindt men mobiliteitshubs, waarin men naadloos kan overstappen op passend vervoer om de reis zonder auto verder te vervolgen. Deze veranderingen dragen niet alleen bij aan meer veiligheid – het aantal dodelijke verkeersslachtoffers kan zo tot nul worden gereduceerd - ook geeft een vermindering van particulier autobezit in de hele stad ruimte aan leefstraten met veel plek voor spelen, groen en samenkomen van bewoners. Zo dragen de schone vervoersalternatieven niet alleen bij aan CO_2-reductie, maar ook aan een fijne en gezondheidsbevorderende leefomgeving, waar meer wordt gewandeld en gefietst. Met meer ruimte voor groen wordt Gouda bovendien een nog aantrekkelijker plek om te recreëren.

Onze focus:

- Ervaringen met de zero-emissiezone in de binnenstad zullen ons helpen op termijn te bepalen of uitbreiding naar andere delen van de stad nuttig kan zijn.
- We onderzoeken hoe we zero-emissie maatregelen kunnen inzetten voor meer doeleinden, bijvoorbeeld door het verder beperken van autoverkeer in de (binnen-) stad. Ook het weren van vervuilende motoren, brommers en scooters met een verbrandingsmotor heeft onze aandacht. We zetten in de eerste plaats in op een inruilregeling van brom- en snorfietsen voor mensen met een kleine beurs.
- We breiden het aantal 30 km-zones uit.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een uitbreiding van het parkeerbeleidsplan en het betaald parkeren.
- We zorgen voor verbeterde looproutes op basis van een analyse van de plekken waar veel wordt gelopen en waar uitbreidingen gewenst zijn.
- We werken aan het opzetten van een stadsdistributiehub. Ook onderzoeken we mogelijkheden voor meerdere bouw- en mobiliteitshubs in de stad.
- Het eerder genoemde convenant Schoon en Emissieloos Bouwen zal steeds strengere eisen stellen aan bouwlogistiek. Stapsgewijs werken we toe naar de inzet van alleen zero-emissie materieel in 2035 bij projecten waar de gemeente opdrachtgever is.
- We willen een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer: met nieuwe haltes en nieuwe buslijnen wordt het OV een aantrekkelijk alternatief.
- Om de toekomstige energievraag van mobiliteit goed op te kunnen vangen verbeteren we de laadinfrastructuur voor elektrische auto's.
- We verkennen de mogelijkheden van vervoer over water als schoner alternatief van vervoer over de weg.
- Ten aanzien van de recreatievaart onderzoeken we of de bestaande walstroomvoorzieningen kunnen worden uitgebreid met walstroomaansluitingen voor de riviercruiseschepen die aanleggen bij de Nieuwe Veerstal. Dit levert naast minder uitstoot ook een verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van

de geluidsoverlast op. Daarnaast stellen we een vergunningstelsel op voor de rondvaartboten en onderzoeken in dit kader ook de mogelijkheden ten aanzien van elektrische boten.
- We verkennen de mogelijkheden van zonnepanelen op parkeerterreinen.

Lokale ondernemingen

De komende decennia worden de Goudse bedrijventerreinen getransformeerd van versteende terreinen naar werklandschappen waar het goed werken is. Met de toevoeging van groen borgen we een betere afwatering en de opvang van hitte. Zo dragen we bij aan een veilig en gezond werkklimaat en daarmee de versteviging van het vestigingsklimaat. Zowel industrie als zakelijke bedrijven werken hier samen in energiehubs, waar ze met elkaar voor de eigen stroomvoorziening zorgen en energie delen. Ook werken de bedrijven hier zo veel mogelijk circulair: het afval van de een is de grondstof voor de ander.

Onze focus:
- We stellen een routekaart op, gericht op de integrale verduurzaming van onze bedrijventerreinen. Alle individuele bedrijven, zowel de industrie als de commerciële dienstverlening, krijgen hierbij de aandacht. We onderzoeken hierbij goed, hoe we de bestaande subsidiemogelijkheden efficiënt kunnen benutten.
- Ten behoeve van de verduurzaming van bedrijfsgebouwen en bedrijventerreinen intensiveren we de samenwerking met het SEB Midden-Holland en DPG:
  - Deze samenwerking moet in deze periode leiden tot de eerste aardgasvrije bedrijventerreinen. In 2030 is Gouwspoor aardgasvrij-klaar, hierna kan de aanpak verder uitgerold naar de overige terreinen.
  - Geschikte bedrijfsdaken dienen zoveel mogelijk benut te worden voor zon-pv. We richten ons op een benutting van 35% in 2030.
- In de nieuwe Economische Agenda maken we verdere afspraken over verduurzaming in samenwerking met Gouda Onderneemt en DPG. Deze verschijnt in het najaar van 2025.
- In lijn met de Economische Agenda zetten we bij het opstellen van een nieuwe meerjarenstrategie met de Stichting Samenwerkende Binnenstadondernemers Gouda (SBG) ook in op duurzaamheid. Hierbij onderzoeken we hoe de gemeente en ondernemers het energiegebruik in de binnenstad kunnen verminderen.
- We voeren gesprekken met ondernemers over hun verduurzamingsambities. Van klein mkb tot grote industriële bedrijvigheid. Waar mogelijk ondersteunen wij met kennis en verwijzen we naar bestaande regelingen, als onderdeel van de integrale bedrijventerreinenaanpak.

- We ondersteunen initiatieven voor klimaatbestendige werklocaties en bedrijventerreinen.
- In het volgende horecaconvenant dat vanaf 2029 gaat gelden, spreken we met Koninklijke Horeca Nederland af hoe exploitanten verder kunnen verduurzamen. Bijvoorbeeld door op de terrassen het gebruik van elektriciteit te verminderen, door het afschaffen van elektrische heaters.
- We gaan verkennen hoe duurzaamheid verder in te passen in het evenementen-beleid. Zo zullen we in de Impuls evenementenbeleid samen met organisatoren van de sterevenementen en volksfeesten onderzoeken hoe we verder kunnen verduurzamen en kan bij gebleken succes de strategie van de verduurzamingspilot van de IJsbaan bij meer evenementen worden ingezet.

Gemeentelijke organisatie

Ook binnen de eigen organisatie zetten we de verduurzaming door met een duurzame ontwikkeling van de openbare ruimte en stapsgewijs aardgasvrij maken van het eigen vastgoed. Richting 2040 wordt CO_2-reductie systematisch verankerd in de organisatie. Medewerkers krijgen instrumenten om makkelijker afwegingen te maken om duurzaam werken te bevorderen. We monitoren onze vorderingen als organisatie om in 2040 CO_2-neutraal te kunnen werken. Mochten we op basis hiervan concluderen dat dat nodig is, dan passen we onze werkwijze aan of komen met nieuwe oplossingen om onze doelen te halen.

Door duurzaamheid integraal onderdeel te laten zijn van de werkzaamheden van en door de gemeentelijke organisatie, vergroten we de effectiviteit en slagkracht. Zo zetten ook wij zelf de stappen die nodig zijn voor een schoon en duurzaam Gouda.

Onze focus:

- Met de uitvoering van integrale verduurzamingsprojecten werken we toe naar een CO_2-neutraal en aardgasvrij gemeentelijk vastgoed.
- We nemen maatregelen om in 2030 de CO_2-uitstoot van de gemeentelijke vastgoedportefeuille met 55% te hebben gereduceerd. Met de energiemonitoringstool houden we zicht op onze vorderingen.
- Met het Uitvoeringsplan IHP 2025-2030 (Integraal Huisvestingsplan voor schoolgebouwen) geven we aan welke scholen de komende vijf jaar worden verduurzaamd met een doorkijk tot 2040. De grootste verduurzamingsslag vindt plaats tussen 2030 en 2040.
- We gaan verder en meer gestructureerd aan de slag met de verduurzaming van sportaccommodaties: in samenwerking met betrokken partijen stellen we eerst de kaders op voor de verduurzaming van de gemeentelijke sportgebouwen. Op basis van deze kaders stellen we vervolgens een routekaart op, die duidelijkheid biedt in de (verdere) verduurzaming van sportaccommodaties richting 2040: de Routekaart Binnensportaccommodaties.
- Voor sportvelden onderzoeken we hoe de velden kunnen bijdragen aan warmtewinning, zoals gerealiseerd bij S.V. Donk.
- Na realisatie van Schoon en Emissieloos Bouwen brengen we de resterende uitstoot bij werken in de openbare ruimte in kaart. Deze ‘rest’-uitstoot reduceren we vervolgens planmatig en brengen we, voor zover mogelijk, terug tot nul.
- Met het oog op een optimaal doelgericht (uitvoerings-)beleid hebben we met betrekking tot de verduurzaming van de

openbare ruimte nadrukkelijke aandacht voor de identificatie van kansen, zoals hotspots met een hoge uitstoot en quick wins.

- We brengen de komende jaren de kansen voor de inzet van duurzame materialen in kaart. De verkregen inzichten dienen als basis voor de formulering van diverse duurzaamheidscriteria. Aan de hand hiervan kunnen we de toepassing van duurzame materialen verankeren in ons beleid. De duurzaamheidseisen voor beton zijn inmiddels opgesteld. Momenteel werken we concreet aan die voor straatbakstenen en asfalt.
- Bij onderhoud en vervangingen komen in Gouda regelmatig verschillende materialen vrij. Om lokaal hergebruik van deze materialen mogelijk te maken en te bevorderen hebben we opslagruimte voor materialen en groen nodig. Zo kunnen we onnodige transportbewegingen voorkomen en broeikasgassen en materialen besparen. Een gemeentelijk of regionaal depot, of een online marktplaats voor materialen helpt bij het bereiken van onze duurzaamheidsdoelen. In de komende jaren gaan we, ook samen met partners in de regio, onderzoeken wat wenselijk en mogelijk is.
- We scherpen het Actieplan MVOI jaarlijks aan: duurzaamheidseisen en -criteria passen we steeds strenger en steeds vaker toe.
- We stellen voor de openbare ruimte een onderzoek in naar de maatregelen uit het Actieplan MVOI, de impact ervan op onze werkwijze en de hiermee te behalen impact op duurzaamheidsdoelstellingen. De maatregelen die hierbij als veelbelovend naar voren komen, onderzoeken we vervolgens in de praktijk. Zo verkrijgen we inzicht in hun daadwerkelijke impact en kunnen we tevens bepalen hoe we deze maatregelen kunnen opschalen voor blijvende integrale verduurzaming.
- We kopen standaard groene stroom in. In gebruik is dit echter nog niet 100%: voor sommige (back-up) voorzieningen wordt nog deels fossiele energie gebruikt. Daarom brengen we eerst alle energieverbruik in kaart en wegen we vervolgens de verschillende mogelijkheden af om voor de volle 100% te vergroenen.
- Schoon vervoer van zakelijke reizen wordt nu al gestimuleerd. We verkennen binnen welke termijn deze 100% duurzaam kunnen zijn.
- We verkennen de mogelijkheden om CO_2-impact van beleid in brede zin te verantwoorden. Dat stelt ons beter in staat om waar nodig gericht bij te sturen.

6 |

Zo houden we de vinger aan de pols

Inzicht en sturing:
ieder jaar én iedere vier jaar
Met Gouda in Cijfers en het SDG-Dashboard wordt een continue blik op verschillende duurzaamheidsthema's geboden. Hiermee houden we zicht op de algehele voortgang. Jaarlijks maken we ten behoeve van de Kadernota de balans op, zowel wat betreft de realisatie van de doelen als de daarvoor benodigde investeringen. Zo kunnen daar afgewogen keuzes worden gemaakt. Een algehele doorrekening op gezette tijden, bij voorkeur aan het eind van elke bestuursperiode, zorgt voor de mogelijkheid tijdig en gericht bij te sturen. Op deze manier houden we dit Duurzaamheidsplan periodiek tegen het licht om te zien waar we staan en we nog de juiste route volgen. Met een vierjaarlijkse actualisatie borgen we het plan verder.

Voortgang Wonen
De verschillende programma's die in dit plan zijn opgenomen hebben ook elk hun eigen meet- en evaluatiemomenten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Transitievisie warmte, het Gouds Isolatieprogramma en het op te stellen Warmteprogramma, maar ook de Routekaart CO_2-neutraal gemeentelijk vastgoed heeft zijn eigen tussendoelen en evaluatiemomenten.

Voortgang Vervoer
De verduurzaming van de mobiliteitssector wordt onder andere gemonitord met de uitvoering van het Monitoring en evaluatieplan VCP. Dit resulteert in jaarlijkse voortgangsrapportages met een update van 50 indicatoren, die aangegeven hoe ver de gemeente is met het behalen van de gestelde doelen. Goede voorbeelden hiervan zijn het aantal in- en uitstappers bij OV haltes en het aandeel schone personenauto's.

Voortgang Lokale ondernemingen
Om zicht te houden op de verduurzaming van de Goudse bedrijvigheid maken we onder andere gebruik van de Trendmonitor van DPG en de cijfers van de ODMH en de Regionale Klimaatmonitor. Op wettelijke verplichtingen wordt gehandhaafd.

Voortgang Gemeentelijke organisatie
In de begroting zijn SDG-indicatoren opgenomen. Deze zijn hiermee onderdeel van de vaste planning en control-cyclus. Ook brengen we ieder jaar de CO_2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie als bedrijf in kaart. De gemeente kan als opdrachtgever niet alleen invloed uitoefenen op de manier waarop werken in de openbare ruimte in Gouda uitgevoerd worden, maar door gericht duurzaam uit te vragen ook zelf aanjager zijn van innovatie. Het MVOI Actieplan, dat we jaarlijks herijken, speelt hierbij een belangrijke rol.

SDG's = Sustainable Development Goals

Door de Verenigde Naties vastgestelde ontwikkelingsagenda voor 2030.
Het zijn wereldwijde doelstellingen voor een duurzame ontwikkeling.

Op weg naar de toekomstbestendige stad
Met wat nu is en wordt ingezet, zetten we flinke stappen naar een CO_2-neutraal Gouda. Zal het ook genoeg zijn? Het eerlijke antwoord is, dat we dat op dit moment nog niet (kunnen) weten. Landelijke en Europese wetgeving volgen een ander tijdspad, inwoners maken eigen keuzes. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor ons eigen beleid en hebben we lastige keuzes te maken. Tegelijkertijd is het nodig de komende jaren stappen te zetten. Dit Duurzaamheidsplan geeft hierin richting. Dit betekent niet, dat de route naar 2040 vastligt. We zijn op een ontdekkingstocht. Soms zullen we noodgedwongen een andere weg inslaan, wanneer er een wegversperring opduikt. Op andere momenten ontdekken we ongetwijfeld ook paadjes binnendoor. Dat maakt dit Duurzaamheidsplan tot een dynamisch document. Zoals hierboven beschreven, houden wij u jaarlijks op de hoogte, zowel van de vorderingen als van de keuzes waar we als gemeente voor staan.

In de tussentijd werken we hard door en zetten we dankzij voorliggend Duurzaamheidsplan met vertrouwen de stappen naar toekomstbestendig Gouda. Met elke stap maken we Gouda - samen met de inwoners, ondernemers en partners - steeds aantrekkelijker om in te leven, werken en ontspannen:

klaar voor de (schone) toekomst!

Een groene stad

Binnen de gemeente doen we veel en gebeurt er nog veel meer om Gouda te vergroenen. Op het gebied van biodiversiteit heeft Gouda bijvoorbeeld mooie successen behaald. Zo kreeg onze stadsecoloog in 2020 de titel Boven Beste Bermbeheerder en zijn we uitgeroepen tot Bijvriendelijkste gemeente in 2023. Dit geeft reden tot trots, maar is zeker geen reden om op onze lauweren te rusten: het nodigt ons vooral uit om het ingezette beleid verder te verstevigen.

Zo hebben we te maken met een veranderend klimaat. Het weer wordt extremer en daar moeten we een antwoord op vinden. De gemeente is dan ook bezig met toekomstbestendig beleid om wateroverlast en hitte op te kunnen vangen. Het Gouds rioleringsprogramma en het Convenant klimaatadaptief bouwen zijn hier mooie voorbeelden van.

We moeten ons echter ook realiseren, dat de impact van onze inspanningen ten aanzien van CO_2-reductie niet altijd duidelijk meetbaar is. Zo zijn we als gemeente bezig om circulariteit steeds meer vorm te geven. De gemeenteraad heeft circulaire bouw, inkoop, consumentengoederen en inzet op afval zelfs aangewezen als thema's om extra op in te zetten. Onze maatregelen zullen soms met, maar soms ook zonder (direct) meetbaar CO_2-effect gepaard gaan, terwijl we weten dat we hiermee in belangrijke mate bijdragen aan de CO_2-reductie en verduurzaming in brede zin. Dit geldt bijvoorbeeld voor het toepassen van meer circulaire materialen: hiervan zien we de effecten vaak pas verderop in de keten.

Iets vergelijkbaars gebeurt er met de manier waarop afval gescheiden wordt ingezameld. De impact op CO_2-uitstoot is er zeker, maar is de CO_2-reductie die met ons afvalbeleid wordt behaald is niet altijd direct aan de uitstoot in Gouda zelf te koppelen. Ook wanneer je kijkt naar groenbeleid, is de impact van CO_2 lastig meetbaar. Tegelijkertijd weten we, dat het bevorderen van biodiversiteit en klimaatadaptatie van groot belang is om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan en op te vangen.

Hoe onze inzet ook is en gaat zijn, we doen het samen. Want gelukkig zijn niet alleen wij, maar ook onze inwoners op tal van vlakken actief bezig met vergroening, met bewust duurzaam leven, met initiatieven om onze stad mooier en gezonder te maken. Denk aan de samenwerking tussen gemeente en bewoners bij projecten van Groen moet je Doen, Grijs wordt Groen en het NL Kampioenschap Tegelwippen. Ook de samenwerking met maatschappelijke organisaties en andere partners is onmisbaar om onze groene doelen te behalen.

7 | BIJLAGE I - Een groene stad

Lees hier meer over:

Circulariteit
- Startnotitie Circulaire Economie
- Startnotitie afval- en grondstoffenbeleid

Groenbeleid
- Programma Groen Gouda

Verdiepende programma's onder Groen Gouda:
- Programma Groen: Bomen
- Programma Groen: Biodiversiteit

Klimaatadaptatie
- Klimaatadaptatie en Convenant Klimaatadaptief Bouwen
- Het Gouds Hitteplan
- Water- en rioleringsprogramma Gouda

Groene initiatieven in, door en met de stad
- Maak Gouda Duurzaam

Factsheet CE Delft ‘Wat is CO_2-neutraal?’

Definities van verschillende klimaatambities

- Een **aardgasvrije** gemeente: een gemeente waar geen aardgas meer gebruikt wordt. Aardgas is maar één van de energiedragers. De andere energiedragers zijn elektriciteit, warmte, andere gassen zoals groengas en waterstofgas en brandstoffen voor mobiliteit en logistiek. Aardgas wordt vooral gebruikt in de gebouwde omgeving.

- **Een CO_2-neutrale gemeente**: een gemeente die netto geen CO_2-uitstoot veroorzaakt op haar grondgebied.
  Bij deze ambitie kijk je alleen naar de uitstoot van CO_2 en niet naar de uitstoot van overige broeikasgassen, zoals lachgas (N2O), methaan (CH4) en fluorhoudende gassen (F-gassen).
  In de rapportage van CE Delft staat de term CO_2-neutraal voor: CO_2-emissies en emissies van overige broeikasgassen, uitgedrukt in CO_2- equivalenten. Bij beiden gaat het hierbij om emissies gerelateerd aan energiegebruik en directe emissies naar de lucht. Overige broeikasgassen, zoals lachgas, methaan en fluorhoudende gassen, worden hierbij omgerekend naar CO_2-equivalenten.

- Een **klimaatneutrale** gemeente:
  een gemeente die netto geen broeikasgasemissies veroorzaakt op zijn eigen grondgebied.
  De netto-uitstoot komt overeen met de uitstoot van broeikasgassen minus de opname van broeikasgassen. Hieronder valt ook het verschonen van energie; de elektriciteit is 100% duurzaam, warmte komt uit duurzame bronnen, fossiele gassen worden vervangen door duurzame gassen en de brandstof voor verkeer en vervoer zijn ook verduurzaamd. De gemeente heeft hier geen directe invloed op, dit ligt bij het rijk, de netbeheerders en marktpartijen.
  Gemeenten zijn afhankelijk van deze landelijke inspanning om klimaatneutraal te zijn.

Bij deze definitie zijn de volgende punten van belang:

- De productie van (hernieuwbare) elektriciteit binnen de gemeente wordt volgens de nationale rekenwijze niet toegerekend aan de gemeente, aangezien afnemers en pro-ducenten onderdeel zijn van het nationale elektriciteitssysteem. De gemeente staat hierin niet op zichzelf.
- Bij het bepalen van de uitstoot van broeikasgasemissies kunnen verschillende scopes gehanteerd worden. Onder Scope 1 valt de uitstoot van broeikasgassen binnen de gemeente, onder Scope 2 valt de indirecte uitstoot door het gebruik van ingekochte energie en onder Scope 3 valt alle uitstoot die

7 | BIJLAGE II - Factsheet CE Delft ‘Wat is CO_2-neutraal?’

indirect vrijkomt in de productieketen van producten die binnen de gemeente gebruikt worden. De daadwerkelijke uitstoot van Scope 2- en Scope 3-emissies vindt grotendeels buiten de gemeentegrenzen plaats. Volgens de nationale richtlijnen gaat de doelstelling over scope 1- en 2-emissies en niet over scope 3-emissies.

- Klimaatcompensatie kan eventueel gebruikt worden om de resterende uitstoot van broeikasgassen te compenseren. Maar het voorkomen van uitstoot is altijd effectiever dan compensatie.

Gouda

De gemeente Gouda wil CO_2-neutraal zijn in 2040. Dit betekent niet, dat de gemeente daarmee ook klimaatneutraal is. Dat vereist een verduurzaamd energiesysteem en dat is in handen van de landelijke overheid. Het gaat hierbij om 100% duurzame elektriciteit en duurzame gassen. Ook brandstof voor verkeer en vervoer moet 100% duurzaam worden.

Financiële paragraaf

In de programmabegroting is opgenomen welke investeringen nu worden gedaan om richting te geven aan een CO_2-neutraal Gouda in 2040. Nieuwe investeringen volgen de reguliere planning en control-cyclus. Hieronder wordt inzichtelijk gemaakt, welke investeringen binnen de programmabegroting zijn opgenomen en welke benodigde nieuwe investeringen worden voorzien om zicht te blijven houden op de doelen. Ten aanzien van de benodigde nieuwe investeringen dient te worden opgemerkt dat het hier nu globale indicaties betreft. Eenmaal concreet en uitgewerkt kunnen deze investeringen in de reguliere cyclus opgenomen worden. Omdat dit Duurzaamheidsplan een 'levend' document is, waaraan de komende jaren nieuwe initiatieven worden toegevoegd en tempi worden aangepast, zal deze concretisering, daar waar het extra investeringen betreft, stapsgewijs worden opgepakt en afzonderlijk binnen de planning en control-cyclus worden voorgelegd.

Binnen de staande programmabegroting 2025-2028

Programma Energietransitie (exploitatiebudget: € 1.325.000 per jaar, t/m 2026):

- TVW en programmalijn aardgasvrij: € 600.000 vanuit exploitatiebudget voor 2025
- GIP: € 400.000 vanuit exploitatiebudget voor 2025, rest wordt gefinancierd uit SpUk Lokale Aanpak Isolatie en Energiearmoede (SpUks totaal nog € 4.500.000 te besteden tot eind 2026 of 2027, voor specifieke doeleinden)
- RES en programmalijn lokale opwek: € 250.000 vanuit exploitatiebudget voor 2025. Hiervan wordt € 110.000 subsidie verleend aan het Servicepunt Energietransitie Bedrijven (SEB Midden Holland). Het betreft een meerjarige subsidie tot 2029.
- Duurzaamheidsfonds: € 1.000.000 per jaar over vier jaar
- Overige zaken: € 100.000 vanuit exploitatiebudget voor 2025

CDOKE middelen:
Totale beschikte bedrag € 4.232.264, uitbetaald in drie tranches t/m 2025. Komt ten goede aan het vergroten van de capaciteit voor uitvoering van klimaat- en energiebeleid.

Opstellen **Soortenmanagementplan:**

- € 907.000 (waarvan € 300.000 provinciale subsidie)

VCP:
In de periode t/m 2027 is vanuit het programma VCP voor € 24.000.000 geïnvesteerd in duurzame mobiliteits-

maatregelen. Dit betreft met name het instellen van 30 km-zones, het realiseren en verbeteren van fietsverbindingen en investeringen in het OV en deelvervoer.

Als gevolg van het Herfstakkoord (november 2024) is het VCP met een taakstellend budget van € 2.750.000 gefaseerd.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed
In totaal is er € 60.000.000 vrijgemaakt voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Voor de komende jaren was dit bij vaststelling als volgt gefaseerd:

€ 10.394.000 (2025)
€ 7.103.000 (2026)
€ 2.723.000 (2027)
€ 3.581.000 (2028)

Als gevolg van het Herfstakkoord (november 2024) is dit als onderstaand gefaseerd:

€ 4.611.000 (2025)
€ 1.892.000 (2026)
€ 2.192.000 (2027)
€ 2.192.000 (2028)

Er wordt onder andere gestart met de plaatsing van zonnepanelen op de stationsgarage en de verduurzaming van Buurthuis de Speelwinkel.

Schoolgebouwen
- In de periode 2025-2028 wordt via het Uitvoeringsplan IHP 2025-2030 € 11.000.000 geïnvesteerd in het renoveren en verduurzamen van schoolgebouwen. Dit naast de investeringen van het huidige Uitvoeringsplan 2020 – 2025 (deze loopt nu tot en met 2026).
- Voor de periode 2029 - 2040 wordt hier ruim € 200.000.000 voor vrijgemaakt: € 17.000.000 in 2029, vanaf 2030 € 20.000.000 per jaar

Stimulering verduurzaming Gouds bedrijfsleven
Ondersteuning Duurzaamheidsplatform Gouda (DPG): € 61.000; voor de periode 2025-2026

Hier komt de hierboven genoemde subsidie aan SEB Midden-Holland bovenop.

Acties volgend uit de Economische Agenda (o.a. met acties gericht op duurzaamheid)
- Jaarlijks € 110.000 voor gehele Economische Agenda. De duurzaamheidsmaatregelen zijn hierbij niet te specificeren.

Budget verduurzaming bedrijventerreinen
- Jaarlijks € 30.000 tot 2026
- Formatie € 45.000 tot 2026 (momenteel bijdrage inzet parkmanagement, in pilotfase)

Verduurzaming horeca
Regeling duurzame terrasverwarming:
- € 90.000

Reserves m.b.t. duurzaamheidsbeleid zoals opgenomen in de programmabegroting 2025-2028

Programma 2 Reserve duurzaamheidsfonds (bedragen x € 1.000)

Jaar	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	5.000	5.000	5.000	5.000
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	5.000	5.000	5.000	5.000

Programma 2 Reserve klimaat, energie en duurzame mobiliteit (bedragen x € 1.000)

Jaar	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	1.948	1.948	1.948	1.948
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	1.948	1.948	1.948	1.948

Programma 3 Reserve zero-emissie-zone (bedragen x € 1.000)

Jaar	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	930	930	930	930
Vermeerderingen	0	0	0	0
Verminderingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	930	930	930	930

Benutting reserve Klimaat, energie en duurzame mobiliteit
Het doel van de reserve is om de financiële middelen die in 2022 beschikbaar zijn gesteld, ook meerjarig beschikbaar te houden ten behoeve van klimaatgerelateerde maatregelen. Op basis van separate raadsvoorstellen/ besluiten zullen dotaties/onttrekkingen aan deze reserve plaatsvinden.

Criteria, aansluitend bij de Nota Reserves en Voorzieningen d.d. 13 december 2023:

- Voorstellen voor onttrekkingen aan deze reserve komen ten goede aan de doelen en doelstelling uit het duurzaamheidsplan.
- Voorstellen voor onttrekkingen aan deze reserve kunnen aantonen dat er met het voorstel daadwerkelijk CO_2-reductie plaatsvindt, die zonder het voorstel niet tot stand zou zijn gekomen. Dit dient aangetoond dan wel goed onderbouwd te worden in het voorstel.
- Het voorstel betreft geen reguliere werkzaamheden, maar betreffen extra inzet. Dit kan ook incidenteel leerbudget zijn.
- Bij dreigende uitputting van de reserve als gevolg van verschillende ingediende voorstellen, wordt voorrang gegeven aan het initiatief met de meeste CO_2-impact op middellange en/of lange termijn.
- Voorstellen voor reservemutaties worden via de reguliere PenC-cyclus aan de raad ter besluitvorming voorgelegd, waarbij inzichtelijk gemaakt wordt wat het effect daarvan is op de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio.

Indicatie benodigde investeringen voorgestelde focus na 2026

Onderstaande bedragen zijn nadrukkelijk globale indicaties voor investeringen die op dit moment worden voorzien, om de benodigde verdere stappen te kunnen zetten de komende jaren. Nu zijn deze middelen er niet. Wanneer de financiële situatie wijzigt, kunnen er voorstellen worden gedaan die dan per initiatief met een separaat voorstel worden ingediend. Zo kan op dat moment een integrale afweging worden gemaakt.

Investeringen verduurzaming werken openbare ruimte
Om duurzaamheid bij beheer en projecten een plek te geven, is een aanpassing van huidige beheerbudgetten nodig. Om kennis en ervaring op te kunnen doen met nieuwe materialen en werkwijzen is de komende jaren behoefte aan een leerbudget en onderzoeksbudget. Dit budget kan bijvoorbeeld worden gebruikt om invulling te geven aan het MVOI Actieplan, onderzoeken naar de zogenaamde hotspots en quick wins en onderzoek naar de mogelijkheden voor de benodigde laadinfrastrauctuur. Ook kan hiermee het effect van duurzaamheidseisen in kaart worden gebracht en kunnen eventuele kosten worden opgevangen wanneer er bij een leertraject onverwachte meerkosten optreden. Voor het toepassen van duurzaamheid als gunningcriterium en het toepassen van de eisen uit het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen ligt het werken met een percentage voor de hand.

- Indicatie: € 100.000 per jaar als onderzoeksbudget
- Indicatie: € 200.000 per jaar als leerbudget en opvangen incidentele onverwachte meerkosten
- Toepassen duurzaamheid als gunningscriterium (inclusief uitvoering Schoon en Emissieloos Bouwen): 2-5% bovenop de huidige ramingen voor projecten en beheer

7 | BIJLAGE III - Financiële paragraaf

Opschalen verduurzaming gebouwde omgeving, tijdspad vanaf 2026
Op basis van het ROB is 40% meer nodig in de uitvoering klimaatbeleid dan aanvankelijk gedacht. Dit heeft deels te maken met eerder onvoorziene taken zoals aanpak netcongestie, opstellen SMP en energiesysteem. Daarnaast blijkt de wijkaanpak meer inzet te vragen dan eerder gedacht.

Voor een wijkaanpak met all-electric eindbeeld is gemiddeld 2,3 fte nodig. Vertaald naar Gouda komt dit neer op meer op ongeveer 25 fte.
Op dit moment werken in Gouda 3 fte aan de wijkaanpak.

- Indicatie: € 3.575.000 per jaar, bij inzet 25 fte extra. De wijkaanpakken lopen niet de hele tijd in alle wijken gelijktijdig, er wordt een piek voorzien tussen 2030 en 2035.

Daarnaast is voor iedere wijkaanpak uitvoeringsgeld nodig. Het ROB doet hier geen uitspraken over.
Inschatting per wijkaanpak:
€ 15.000 per jaar voor communicatie en participatie (folders, flyers, bijeenkomsten, etc.)
€ 50.000 eenmalig voor inrichten voorbeeldwoning(en)

- Indicatie: € 375.000 per jaar. Ook hier geldt dat niet alle wijkenaanpakken gelijktijdig lopen.
- Indicatie: € 1.250.000 als eenmalige investering voorbeeldwoningen

Opschalen inzet t.a.v. bedrijven
Te verwachten is dat een gemeentelijk projectleider nodig zal zijn wanneer projecten zoals aardgasvrije bedrijventerreinen, energiehubs etc. van de grond komen.

- Indicatie: €140.000 per jaar, in te zetten als 1 fte

Uitvoering Routekaart CO_2-neutraal gemeentelijk vastgoed uiterlijk 2040
Om de Routekaart CO_2-neutraal gemeentelijk vastgoed volgens oorspronkelijke planning te realiseren voor 2040 is een investering nodig van:

- € 12.000.000, voor de periode tot 2030

Voor verduurzaming van het Groenhovenbad wordt een benodigde investering van € 9.000.000 voorzien. Deze was opgenomen in de eerder-genoemde € 60.000.000 voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Uitvoering VCP-uitvoering uiterlijk 2040
Om het VCP volgens oorspronkelijke planning te realiseren voor 2040 is een investering nodig van:

- € 19.250.000

Duurzaamheidsplan Gouda, 2025

Zo geven we Gouda door!

Een verkenning naar een duurzame toekomst

Colofon

Uitgave: Gemeente Gouda | mei 2025

Tekst: Gemeente Gouda

Ontwerp: 3megawatt.nl

Fotografie: Gemeente Gouda, Sjon Heijenga, SPORT•GOUDA, Maaike Hoonhout

Gemeente Gouda